

پاداش ریسک

مبانی کاربردی سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر

محمد رستمی، محسن صیقلی

سازمان بورس و اوراق بهادار
انتشارات بورس

انتشارات بورس وابسته به شرکت اطلاع‌رسانی و خدمات بورس
تهران: میدان ونک، خیابان ملاصدرا، شماره ۱۳، سازمان بورس و
اوراق بهادار، طبقه همکف، شرکت اطلاع‌رسانی و خدمات بورس
تلفن: ۴۱ - ۸۸۶۷۹۵۴
دورنگار: ۸۸۶۷۹۵۴۳
تارنمای انتشارات: www.bourseshop.ir
ایمانامه: info@sena.ir

پاداش ریسک، مبانی کاربردی سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر

- مؤلفان: محمد رستمی و محسن صیقلی
- ناشر: انتشارات بورس وابسته به شرکت اطلاع‌رسانی و خدمات بورس
- ویراستار: مهدیه السادات شریعتی (ویراستاران حرفه‌ای پارس)
- صفحه‌آرا: علی سعیدی
- طراح جلد: مهدی کریمپور
- چاپ اول: ۱۳۹۱
- قیمت: ۱۶۰۰۰ ریال
- شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
- چاپ و صحافی: عرش دانش
- شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۹۵۹-۳۵-۲

همه حقوق محفوظ و متعلق به ناشر است.

سرشناسه: رستمی، محمد، ۱۳۵۹ -
عنوان و نام پدیدآور: پاداش ریسک: مبانی کاربردی سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر/
محمد رستمی، محسن صیقلی.
مشخصات نشر: تهران: شرکت اطلاع‌رسانی و خدمات بورس، انتشارات
بورس، ۱۳۹۱.

مشخصات ظاهری: ۵۳۳ص: مصور، جدول، نمودار.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۹۵۹-۳۵-۲

قیمت: ۱۶۰۰۰ ریال

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: کتابنامه.

موضوع: سرمایه‌گذاری

موضوع: مدیریت ریسک مالی

شناسه افزوده: صیقلی، محسن، ۱۳۵۹ -

شناسه افزوده: شرکت اطلاع‌رسانی و خدمات بورس. انتشارات بورس

رده بندی کنگره: ۱۳۹۱ ۲پ ۴۵۱۴/۵ HG

رده بندی دیویی: ۲۳۲/۶

شماره کتابشناسی ملی: ۲۸۷۷۶۸۸

فهرست اجمالی

۱.....	سخن ناشر.....
۳.....	پیشگفتار نویسندگان.....
۱۱.....	مقدمه.....
۱۵.....	فصل اول: آشنایی اجمالی با سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر.....
۷۹.....	فصل دوم: مباحث کاربردی و مستندات اجرایی.....
.....	فصل سوم: حمایت‌های سازمانی از سرمایه‌گذاری در فناوری‌های جدید (نقش مؤسسه‌های سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر در کشورهای در حال توسعه).....
۲۴۵.....	فصل چهارم: جهانی‌شدن صنعت سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر (نمونه‌های کشورهای تایوان و ژاپن).....
۲۸۷.....	فصل پنجم: زیرساخت‌های حقوقی بازار سرمایه برای سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر در ایران.....
۳۱۵.....	فصل ششم: مدل پیشنهادی حمایت دولت از سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر و بازار سرمایه ایران.....
۳۲۷.....	فصل هفتم: راهنمای توافق‌نامه اعلام شرایط سرمایه‌گذاری.....
۳۶۱.....	فصل هشتم: نمونه مهم‌ترین قراردادهای حقوقی سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر.....
۵۲۷.....	کتابنامه.....

فهرست تفصیلی

۱	سخن ناشر
۳	پیشگفتار نویسندگان
۱۱	مقدمه
۱۵	فصل اول: آشنایی اجمالی با سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر
۱۵	۱.۱. مقدمه
۲۲	۲.۱. طبقه‌بندی شرکت‌های سرمایه‌گذار
۲۳	۱.۲.۱. اندازه و بزرگی سرمایه/تمهیدات سرمایه‌گذاری
۲۳	۲.۲.۱. نوع صنعت سرمایه‌گذاری
۲۳	۳.۲.۱. افق سرمایه‌گذاری بلندمدت/کوتاه‌مدت
۲۴	۴.۲.۱. سرمایه‌گذاری بورسی/خارج از بورس
۲۴	۵.۲.۱. سرمایه‌گذاری با مدل‌ها و ابزارهای مختلف: وام/مشارکت و...
۲۵	۶.۲.۱. ریسک زیاده‌ریسک کم
۲۵	۷.۲.۱. دوره سرمایه‌گذاری (مدت معین/نامحدود)
۲۵	۸.۲.۱. مرحله سرمایه‌گذاری در محصول: ایده، محصول نمونه، تولید آزمایشی، تولید انبوه
۲۶	۳.۱. تعریف سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر
۲۷	۱.۳.۱. سرمایه‌گذار ریسک‌پذیر چه کسی است؟
۲۸	۲.۳.۱. ویژگی‌های سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر
۳۱	۳.۳.۱. تاریخچه و آمار فعالیت سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر در دنیا
۳۲	۱.۳.۳.۱. روند سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر

- ۳۶..... ۲.۳.۳.۱ توزیع در صنایع و مراحل.....
- ۳۷..... ۴.۳.۱ نقش سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر در توسعه اقتصادی.....
- ۳۸..... ۱.۴.۳.۱ ایجاد فرصت‌های شغلی نوین.....
- ۳۸..... ۲.۴.۳.۱ رشد اشتغال و کاهش بیکاری.....
- ۴۲..... ۳.۳.۱ درآمد و سودآوری.....
- ۴۲..... ۴.۴.۱ هزینه تحقیق و توسعه.....
- ۴۲..... ۵.۴.۱ پیشبرد صنایع جدید.....
- ۴۳..... ۵.۳.۱ طبقه‌بندی سرمایه‌گذاران ریسک‌پذیر.....
- ۴۳..... ۵.۳.۱ سرمایه‌گذاران ریسک‌پذیر نهادی.....
- ۴۴..... ۲.۵.۳.۱ سرمایه‌گذاران ریسک‌پذیر رسمی.....
- ۴۵..... ۳.۵.۳.۱ سرمایه‌گذاران ریسک‌پذیر شرکتی.....
- ۴۵..... ۴.۵.۳.۱ سرمایه‌گذاران ریسک‌پذیر اجتماعی.....
- ۴۷..... ۶.۳.۱ ساختار حقوقی شرکت‌های سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر.....
- ۴۹..... ۷.۳.۱ طبقه‌بندی سرمایه‌گذاری همگام با مراحل رشد در شرکت‌ها.....
- ۵۰..... ۸.۳.۱ شرایط سرمایه‌گذاری.....
- ۵۱..... ۹.۳.۱ فرایند عملیاتی سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر.....
- ۵۲..... ۱۰.۳.۱ ضرورت ایجاد نهادهای رسمی سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر.....
- ۵۵..... ۱۱.۳.۱ زیرساخت‌های لازم برای توسعه صنعت سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر.....
- ۵۹..... ۱۲.۳.۱ سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر و نوآوری و توسعه فناوری.....
- ۶۱..... ۱۳.۳.۱ سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر و عرصه فعالیت آن.....
- ۶۱..... ۱.۱۳.۳.۱ شرکت‌های کوچک و متوسط و سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر.....
- ۶۴..... ۲.۱۳.۳.۱ فناوری و سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر.....
- ۶۴..... ۱.۴.۳.۱ عرصه ملی فناوری و نگرش سیستمی در کشورها.....
- ۶۵..... ۱.۱۴.۳.۱ وظایف دولت‌ها و توسعه فناوری در عرصه ملی.....
- ۶۶..... ۲.۱۴.۳.۱ فرهنگ‌سازی و انتشار فناوری.....
- ۶۶..... ۳.۱۴.۳.۱ حمایت از کارآفرینی با هدف توسعه فناوری.....
- ۶۸..... ۴.۱۴.۳.۱ سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر، منابع مالی و توسعه فناوری.....
- ۷۱..... ۱۵.۳.۱ چند تجربه جهانی از سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر در صنایع نفت و گاز و پتروشیمی.....
- ۷۱..... ۱.۱۵.۳.۱ شرکت شل.....
- ۷۲..... ۲.۱۵.۳.۱ شرکت آ۳.....
- ۷۳..... ۳.۱۵.۳.۱ بورس سهام شرکت‌های پرمخاطره تورنتو.....
- ۷۴..... ۴.۱۵.۳.۱ صندوق جهانی انرژی.....
- ۷۵..... ۵.۱۵.۳.۱ خوشه صنعتی.....
- ۷۵..... ۶.۱۵.۳.۱ شرکت Altira.....
- ۷۶..... ۷.۱۵.۳.۱ شرکت Taletown Venture Partners.....

۷۶.....	۸.۱۵.۳.۱ شرکت‌های دیگر.....
۷۹.....	فصل دوم: مباحث کاربردی و مستندات اجرایی.....
۷۹.....	۱.۲ مباحث کاربردی و مستندات اجرایی.....
۸۰.....	۱.۱.۲.۱ روش‌های تنوع‌بخشی سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر.....
۸۱.....	۱.۱.۲.۲ مرحله رشد شرکت سرمایه‌پذیر.....
۸۲.....	۲.۱.۱.۲ صنعت سرمایه‌گذاری.....
۸۲.....	۱.۱.۲.۳ منطقه جغرافیایی سرمایه‌گذاری.....
۸۳.....	۴.۱.۱.۲ ابزار مالی برای سرمایه‌گذاری.....
۸۵.....	۵.۱.۱.۲ ابزار ضمانت سرمایه‌گذاری.....
۸۵.....	۶.۱.۱.۲ تعداد سرمایه‌گذاری‌ها.....
۸۵.....	۲.۱.۲.۲ تحلیل و ارزیابی ریسک و بازده سرمایه‌گذاری.....
۸۶.....	۱.۲.۱.۲ انواع ریسک.....
۸۸.....	۲.۲.۱.۲ بازده و ریسک.....
۸۹.....	۳.۲.۱.۲ طبقه‌بندی سرمایه‌گذاری‌ها براساس میزان ریسک و سود.....
۹۰.....	۴.۲.۱.۲ ریسک‌های موجود در مراحل مختلف.....
۹۱.....	۱.۴.۲.۱.۲ ریسک‌های موجود در مرحله اول (مرحله ایده اولیه).....
۹۱.....	۲.۴.۲.۱.۲ ریسک‌های موجود در مرحله رونق‌شد و ورود اولیه به بازار.....
۹۲.....	۳.۴.۲.۱.۲ ریسک‌های موجود در مرحله رشد (بلوغ).....
۹۳.....	۵.۲.۱.۲ ارائه چارچوبی مفهومی برای ارزیابی ریسک هر سرمایه‌گذار ریسک‌پذیر.....
۹۴.....	۱.۵.۲.۱.۲ عوامل ریسک موجود در هر طرح.....
۹۴.....	۲.۵.۲.۱.۲ دسته‌بندی ریسک‌های موجود در هر طرح.....
۹۶.....	۱.۲.۵.۲.۱.۲ ریسک صاحب طرح/کارآفرین.....
۹۷.....	۲.۲.۵.۲.۱.۲ ریسک محصول.....
۹۸.....	۳.۲.۵.۲.۱.۲ ریسک فناوری.....
۹۹.....	۴.۲.۵.۲.۱.۲ ریسک بازار.....
۱۰۰.....	۵.۲.۵.۲.۱.۲ ریسک مالی.....
۱۰۱.....	۶.۲.۵.۲.۱.۲ ریسک عملیاتی و اجرایی.....
۱۰۲.....	۷.۲.۵.۲.۱.۲ ریسک سازمانی.....
۱۰۲.....	۸.۲.۵.۲.۱.۲ ریسک راهبرد شرکت.....
۱۰۲.....	۹.۲.۵.۲.۱.۲ ریسک محیطی.....
۱۱۴.....	۳.۱.۲ روش‌های تعیین نسبت‌های مشارکت.....
۱۱۹.....	۴.۱.۲ مسائل حقوقی و قراردادی.....
۱۲۲.....	۱.۴.۱.۲ مسائل حقوقی مطرح در قرارداد مشارکت سرمایه‌گذاری.....
۱۲۳.....	۵.۱.۲ شیوه ارزیابی جامع و موشکافانه (ممیزی) طرح.....
۱۲۳.....	۱.۵.۱.۲ ممیزی طرح‌های سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر.....

ل □ پاداش ریسک، مبنای کاربردی سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر

۱۲۷.....	۲.۵.۱.۲. مراحل هر ممیزی
۱۲۹.....	۳.۵.۱.۲. تدوین قالب و اجزای هر ممیزی
۱۳۰.....	۱.۳.۵.۱.۲. زمینه فعالیت سرمایه‌گذاری
۱۳۰.....	۲.۳.۵.۱.۲. شرکای سرمایه‌گذاری
۱۳۱.....	۳.۳.۵.۱.۲. موقعیت تجاری سرمایه‌گذاری
۱۳۱.....	۴.۳.۵.۱.۲. مدیریت اجرایی سرمایه‌گذاری
۱۳۲.....	۵.۳.۵.۱.۲. محصولات و خدماتی که می‌توان در سرمایه‌گذاری فروخت
۱۳۲.....	۶.۳.۵.۱.۲. سهم‌الشرکه متقاضی
۱۳۳.....	۷.۳.۵.۱.۲. ساختار مالی گذشته شرکا و یا شرکت متقاضی سرمایه‌گذاری
۱۳۳.....	۱.۲.۴.۵. ارزیابی روش‌ها و فرآیندها در مرحله غربالگری
۱۳۴.....	۲.۱.۵.۵. سؤالات درباره کیفیت طرح/کسب‌وکار
۱۳۶.....	۶.۵.۱.۲. سؤالاتی درباره بازاریابی با سرمایه‌گذاری مدنظر
۱۳۸.....	۶.۱.۲. ارزش‌گذاری شرکت با طرح
۱۳۸.....	۱.۶.۱.۲. ارزیابی سرمایه‌گذاری در طرح و ایده نوآورانه و تعیین ارزش آن
۱۴۰.....	۷.۱.۲. طرح‌ریزی ساختار اجرایی و راه‌اندازی اولیه
۱۴۱.....	۱.۷.۱.۲. شناسایی و تدوین مراحل لازم برای طرح‌ریزی ساختار اجرایی و راه‌اندازی اولیه و آماده‌سازی
۱۴۱.....	مراحل برای جلب سرمایه‌گذار
۱۴۲.....	۲.۷.۱.۲. تدوین کلیات مفاد فراخوان پذیرش
۱۴۴.....	۳.۷.۱.۲. تدوین مبنای محاسبه کارمزد راه‌اندازی
۱۴۴.....	۴.۷.۱.۲. تدوین کلیات مفاد قرارداد اشتراک
۱۴۴.....	۸.۱.۲. نحوه مدیریت
۱۴۷.....	۹.۱.۲. شیوه خروج
۱۴۸.....	۱.۹.۱.۲. انتشار عمومی سهام در بازار بورس سهام
۱۴۸.....	۲.۹.۱.۲. ادغام و اکتساب توسط سایر شرکت‌های سرمایه‌گذاری یا شرکت‌های با فعالیت مشابه
۱۴۹.....	۱.۲.۹.۱.۲. اکتساب شرکت
۱۴۹.....	۲.۲.۹.۱.۲. ادغام در شرکت دیگر
۱۵۰.....	۲.۱.۹.۳. فروش سهام شرکت به مدیریت شرکت سرمایه‌گذار ریسک‌پذیر یا کارآفرین
۱۵۰.....	۲.۱.۹.۴. فروش سهام به کارآفرین
۱۵۰.....	۲.۱.۹.۵. فروش سهام شرکت به سایر سرمایه‌گذاران در خارج از شرکت
۱۵۱.....	۶.۹.۱.۲. فروش دارایی‌ها یا نقدکردن اموال و دارایی
۱۵۱.....	۲.۷.۹.۱. ورشکستگی، مشکوک الوصول، سوخت شدن ارزش دارایی‌ها
۱۵۲.....	۱۰.۱.۲. گزارش سرمایه‌گذاری
۱۵۳.....	۱.۱۰.۱.۲. وضعیت شرکت و مشتریان و انواع خدمات شرکت که در قالب یک دسته‌بندی به تشریح موارد زیر می‌پردازیم:
۱۵۵.....	۱۱.۱.۲. آیین‌نامه اجرایی
۱۵۶.....	۲.۱.۱۱.۱. آیین‌نامه مشارکت و سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر

۱۲.۱.۲. سازمان کار	۱۷۱
۱.۱۲.۱.۲. اهمیت ساختار نظارتی و سازمانی	۱۷۱
۲.۱.۱۲.۲. چارت سازمانی و ساختار مناسب برای شرکت سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر بر حسب سرمایه‌گذاری مستقیم و غیرمستقیم توسط شرکت سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر	۱۷۲
۱۳.۱.۲. برنامه آموزش سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر	۱۹۱
۱.۱۱.۱.۲. شناسایی مراکز و مواد آموزشی در ایران و منطقه و جهان	۱۹۱
۲.۱۱.۱.۲. شناسایی موارد لازم برای آموزش	۱۹۳
۲.۱۳.۱.۲. مطالب آموزشی سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر، شامل چارچوب کلی زیر است:	۱۹۳
۱.۳.۱۳.۱.۲. این آموزش بیشتر برای افراد و اشخاص زیر است:	۱۹۴
برنامه کلی اصول آموزشی سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر (مقدماتی)	۱۹۵
مطالعه موردی (زش‌گذاری شرکت)	۱۹۶
فصل سوم: حمایت‌های سازمانی از سرمایه‌گذاری در فناوری‌های جدید (نقش مؤسسه‌های سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر در کشورهای در حال توسعه)	۲۰۱
۱.۲. چگونگی تأمین مالی طرح‌های ایجاد و توسعه فناوری داخلی	۲۰۳
۲.۳. تأمین مالی طرح‌های تحقیق و توسعه	۲۰۵
۳.۳. تأمین مالی مؤسسات جدید فناوری‌محور و مؤسسات با فناوری پیشرفته	۲۰۵
۴.۳. مفهوم و خصوصیات و مراحل سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر	۲۰۷
۵.۳. بررسی وضعیت سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر در آسیای در حال توسعه	۲۱۵
۶.۳. روند سرمایه‌گذاری‌های تحت مدیریت و توزیع جغرافیایی آن	۲۱۶
۷.۳. وضعیت سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر در کشورهای آسیایی	۲۱۸
۸.۳. تأمین مالی سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر بر حسب صنعت	۲۱۹
۹.۳. مراحل تأمین مالی	۲۲۳
۱۰.۳. منابع مالی سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر در آسیا	۲۲۸
۱۱.۳. منابع تأمین‌کننده مالی صندوق‌های سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر	۲۲۹
۱۲.۳. راه‌های خروج سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر	۲۳۲
۱۳.۳. میزان کم خروج	۲۳۳
۱۴.۳. نیروهای انسانی لازم برای سرمایه‌گذاری‌های ریسک‌پذیر	۲۳۷
۱۵.۳. شاخص توسعه در صنعت سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر	۲۳۹
۱۶.۳. نتیجه‌گیری	۲۴۲
فصل چهارم: جهانی‌شدن صنعت سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر (نمونه‌های کشورهای تایوان و ژاپن)	۲۴۵
۱.۴. سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر به‌منزله نوعی فعالیت سازمانی	۲۴۶
۲.۴. آثار اقتصادی صنعت سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر	۲۵۰

۳.۴	سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر	۲۵۲
۴.۴	جهانی‌شدن صنعت سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر	۲۵۶
۵.۴	مباحث ملی	۲۶۰
۱.۵.۴	تایوان (مطالعه موردی)	۲۶۰
۱.۱۶.۴	صنعت الکترونیک تایوان	۲۶۰
۱.۱۶.۴	جهانی‌شدن صنعت سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر تایوان	۲۶۵
۲.۵.۴	ژاپن	۲۶۷
۲.۵.۴	تاریخچه صنعت سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر در ژاپن	۲۶۸
۲.۲.۵.۴	ویژگی‌های عملیاتی در ژاپن	۲۷۱
۲.۲.۵.۴	حباب اینترنت و عواقب بعدی آن	۲۷۵
۴.۲.۵.۴	نقش حکومت و مقررات	۲۷۷
۵.۲.۵.۴	جهانی‌شدن صنعت سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر در ژاپن	۲۷۹
۶.۲.۵.۴	خلاصه	۲۸۰
۶.۴	موقعیت کنونی جهانی شدن صنعت سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر	۲۸۲
۷.۴	اظهارنظر و جمع‌بندی	۲۸۳
فصل پنجم: زیرساخت‌های حقوقی بازار سرمایه برای سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر در ایران		
۱.۵	قوانین و مقررات بازار سرمایه	۲۸۹
۱.۱.۵	ساختار کلی بازار سرمایه	۲۸۹
۲.۱.۵	انواع اوراق بهادار	۲۹۱
۵.۳.۱	انواع بازار اوراق بهادار	۲۹۲
۱.۳.۱.۵	ثبت اوراق بهادار	۲۹۴
۲.۳.۱.۵	پذیرش اوراق بهادار	۲۹۵
۳.۳.۱.۵	بورس اوراق بهادار تهران	۲۹۶
۴.۳.۱.۵	فرابورس ایران	۲۹۸
۱.۴.۳.۱.۵	بازار اول	۲۹۸
۲.۴.۳.۱.۵	بازار دوم	۲۹۹
۳.۴.۳.۱.۵	بازار سوم (بازار عرضه)	۳۰۰
۴.۴.۳.۱.۵	بازار چهارم (بازار اوراق مشارکت)	۳۰۱
۴.۱.۵	ناشران اوراق بهادار	۳۰۱
۵.۱.۵	انواع نهادهای مالی	۳۰۴
۶.۱.۵	بسترهای بازار سرمایه برای استفاده شرکت‌های سرمایه‌گذار ریسک‌پذیر	۳۰۷
۱.۶.۱.۵	تأسیس شرکت سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر	۳۰۷
۲.۶.۱.۵	استفاده از ابزارهای بازار سرمایه	۳۱۱

۳۶.۱.۵. خروج از شرکت‌های سرمایه‌پذیر ۳۱۲

۴۶.۱.۵. استفاده از خدمات نهادهای مالی بازار سرمایه ۳۱۳

فصل ششم: مدل پیشنهادی حمایت دولت از سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر و بازار

سرمایه ایران ۳۱۵

۱.۶. معایب و مشکلات پیش روی سیاست‌های فعلی ۳۱۷

۲.۶. گزیده‌ای از مزایای استفاده از سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر ۳۱۸

۳.۶. گزیده‌ای از معایب استفاده از الگوی فعلی سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر توسط دولت ۳۱۹

۴.۶. پیشنهاد نوعی مدل حمایتی اجرashدنی توسط دولت ۳۱۹

۵.۶. الگوی پیشنهادی برای حمایت دولت از تشکیل شرکت‌های خصوصی فعال در زمینه

سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر ۳۲۰

۱.۵.۶. کلیات الگو ۳۲۰

۲.۵.۶. تأثیرات مترتب بر شرکت‌های سرمایه‌پذیر در الگوی مدنظر ۳۲۳

۳.۵.۶. مزیت‌های الگوی پیشنهادی فوق ۳۲۳

فصل هفتم: راهنمای توافق‌نامه اعلام شرایط سرمایه‌گذاری ۳۲۷

۷.۱. نوع سهام ۳۲۸

۷.۲. ارزش‌گذاری و اهداف مرحله‌ای ۳۳۰

۷.۳. حق تقسیم سود ۳۳۲

۷.۴. تقدّم در برداشت نقدینگی‌ها در زمان خروج ۳۳۴

۷.۵. حق فروش سهام به سایر شرکا ۳۳۷

۷.۶. حق بازخرید سهام از سرمایه‌گذاران توسط شرکت ۳۳۷

۷.۷. حق تبدیل سهام ۳۳۸

۷.۸. حق تعیین بازار مدنظر برای عرضه عمومی سهام ۳۳۹

۷.۹. حفاظت از درصد سهام سهام‌داران پیشین هنگام ورود سرمایه‌گذار جدید در برابر کاهش ارزش

سهام ۳۳۹

۷.۱۰. وضعیت سهام مؤسسان شرکت، مدیران ارشد، کارکنان و شیوه واگذاری سهام ایشان به سایر

سرمایه‌گذاران ۳۴۲

۷.۱۱. حق تقدّم سهام‌داران برای شرکت در افزایش سرمایه ۳۴۴

۷.۱۲. حق شفعه ۳۴۵

۷.۱۳. فروش مشترک ۳۴۶

۷.۱۴. شرط فروش سهام با کسب آرای معین ۳۴۶

۷.۱۵. ضمانت‌ها ۳۴۷

۷.۱۶. حق رأی ۳۴۸

۷.۱۷. شروط مربوط به جلب موافقت و رضایت دیگر سهام‌داران و دیگر شروط حمایتی ۳۴۸

۳۵۰	 هیئت‌مدیره/هیئت ناظر
۳۵۲	 ۷.۱۹ حقوق مربوط به دریافت اطلاعات و گزارش‌ها
۳۵۳	 ۷.۲۰ خروج
۳۵۳	 ۷.۲۱ حقوق ثبت
۳۵۴	 ۷.۲۲ التزام به حفظ اطلاعات محرمانه و اسرار شرکت
۳۵۵	 ۷.۲۳ واگذاری مالکیت معنوی
۳۵۵	 ۷.۲۴ رقابت‌نکنی مدیریت با شرکت
۳۵۶	 ۷.۲۵ هزینه‌های ارزیابی؛ انجام تراکنش و نظارت بر سهام
۳۵۶	 ۷.۲۶ انحصار مذاکره میان طرفین سرمایه‌گذاری
۳۵۶	 ۷.۲۷ لازم‌الاجرا بودن شرایط مندرج در سند توافق‌نامه و متعهدماندن به آن
۳۵۷	 ۷.۲۸ بانک امین و حساب‌های امنی واسطه
۳۵۷	 ۷.۲۹ شروط مبنایی مقدماتی
۳۵۸	 ۷.۳۰ تغییرات در شرکت
۳۵۹	 ۷.۳۱ قانون حاکم و داوری
۳۵۹	 ۷.۳۲ سایر شرایط
۳۶۱	فصل هشتم: نمونه مهم‌ترین قراردادهای حقوقی سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر
۳۶۳	 ۱.۸ نمونه قرارداد حفظ اطلاعات محرمانه (عدم افشا)
۳۶۶	 ۲.۸ نمونه توافق‌نامه شرایط سرمایه‌گذاری
۳۸۱	 ۱.۲.۸ پیوست ۱ (اطلاعات عمومی و تکمیلی شرکت)
۳۸۳	 ۲.۲.۸ پیوست ۲ (تغییرات در شرکت)
۳۸۴	 ۳.۲.۸ پیوست ۳ (مجوزها و گواهی‌های شرکت برای انعقاد توافق‌نامه حاضر با صندوق)
۳۸۵	 ۳.۸ فراخوان عرضه خصوصی سرمایه‌گذاری
۴۱۸	 ۴.۸ قرارداد اشتراک
۴۲۵	 ۵.۸ مشارکت‌نامه
۴۸۹	 ۶.۸ قرارداد (بیمان) مدیریت
۵۱۸	 ۷.۸ قرارداد انجام مطالعات جامع و موشکافانه
۵۲۷	کتابنامه

سخن ناشر

شرکت اطلاع‌رسانی و خدمات بورس وابسته به سازمان بورس و اوراق بهادار، با هدف توسعه ابزارها و زیرساخت‌های اطلاع‌رسانی و فرهنگ‌سازی در بازار سرمایه، در سال ۱۳۸۳ تأسیس گردید. این شرکت از بدو تأسیس اقدام به خدمت‌رسانی به اتحاد جامعه در خصوص موضوعات مرتبط با بازار سرمایه نمود. از جمله این خدمات می‌توان به راه‌اندازی پایگاه اطلاع‌رسانی بازار سرمایه ایران^۱؛ راه‌اندازی سامانه اینترنتی تالار مجازی بورس ایران^۲ با هدف آموزش و آشنایی علاقه‌مندان سرمایه‌گذاری در بورس ایران با سازوکار مناسب سرمایه‌گذاری؛ طراحی نرم‌افزار مدیریت بورس همراه با هدف تسهیل دسترسی فعالان بازار سرمایه به اطلاعات بازار از طریق گوشی تلفن همراه، و بسیاری از فعالیت‌های دیگر اشاره نمود.

یکی از فعالیتهای اصلی این شرکت در راستای اطلاع‌رسانی و خدمت‌دهی در بازار سرمایه ایران، نشر کتب مختلف و متعدد مرتبط با مسایل مالی و سرمایه‌گذاری است، به

۱. به نشانی: www.sena.ir

۲. به نشانی: www.irvex.ir

همین منظور شرکت در سال ۱۳۹۰، با اخذ مجوز رسمی از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، انتشارات بورس را تأسیس نمود. انتشارات بورس وابسته به شرکت اطلاع‌رسانی و خدمات بورس، با هدف نیل به مرجعیت کتب مالی به طور عام و کتب مرتبط با سرمایه‌گذاری به طور خاص، در داخل کشور اقدام به نشر کتاب می‌نماید. امید است با انتشار اینگونه کتب، گامی مؤثر در راستای اعتلای دانش و توانمندی فعالان بازار سرمایه برداشته شود.

پیشگفتار نویسندگان

وضعیت اقتصادی ایران پس از انقلاب اسلامی و هشت سال دفاع مقدس، به سرعت در حال تحول بوده است. با این حال، نظام مالی متشکل از بازارها و نهادها و ابزارهای مالی در کشور ما، تا رسیدن به جایگاه مطلوب، هنوز راهی طولانی در پیش دارد. وابستگی کشور به درآمدهای صنعت نفت، مانع اصلی در کاهش قدرت اقتصادی است. ما نتوانسته‌ایم به تناسب مقدار استخراج شبکه‌های نفت و بهره‌برداری مواد خام از منابع طبیعی، توان رقابت اقتصادی را در سایر صنایع افزایش دهیم. یکی از راهکارهای اخیر در دست اقدام برای خروج از وضعیت کنونی و حمایت از تولیدات غیرنفتی، تأسیس صندوق توسعه ملی است که امید است در تغییر فضای اقتصادی و پنداشتن وابستگی به درآمدهای نفتی مؤثر واقع شود و با تشکیل نهادهای مالی حرفه‌ای برای سرمایه‌گذاری خصوصی^۱ و صندوق نوآوری و شکوفایی توسط دولت جمهوری اسلامی ایران، شاهد بهبود فضای جدید کسب‌وکار و ورود قدرتمندانه به بازارهای نوظهور بین‌المللی باشیم. درواقع، بخش خصوصی که بازوی اجرایی اقتصاد دانش‌محور است، باید به این باور

که اقتصاد دانش‌بنیان لازمه توسعه است، هم‌راستا با تشکیل شرکت‌ها و مؤسسات سرمایه‌گذار کارآفرین توجه و حمایت ویژه‌ای داشته باشد.

افزایش قدرت اقتصادی و فضای توسعه‌یافتگی و رقابتی مطلوب،^۱ به فرموده مقام معظم رهبری، نیازمند جهاد اقتصادی است. ایمان و باور به وجود استعدادها و توان مطلوب محققان، پژوهشگران، کارشناسان و متخصصان کشور در رفع وابستگی اقتصادی موجب خواهد شد که به تدریج، شاهد بهبود شاخص‌های کلان و رقابتی در اقتصاد ایران باشیم. درواقع، توانمندساختن اقتصاد کشور برای رقابت در عرصه جهانی، نه تنها در زمینه رفاه و اقتدار ملی و اهداف سند چشم‌انداز مطلوب است، بلکه با توجه به نقش قدرت اقتصادی در مناسبات بین‌المللی، عامل مهم توانمندی انقلاب اسلامی و حفظ موضع عزت در هزاره جدید است.

طی سال‌های گذشته، چنین گمان می‌شد که می‌توان با اتکای صرف به شاخص‌های کلان، از جمله نرخ رشد اقتصادی، درآمد سرانه، نرخ تورم، بیکاری، تراز تجاری و...، درباره توانمندی اقتصاد ملی و مقایسه کشورها با یکدیگر قضاوت کرد؛ اما به مرور، ضعف شاخص‌های کلان برای نمایش واقعیت‌های پیچیده درون اقتصادها روشن شد.

برای نمونه، در گزارش‌های مجمع جهانی اقتصاد شاخص‌های اقتصادی ترکیبی و تحول‌یافته را بدون توجه به بزرگی یا کوچکی اقتصادها و برآوردی از بسترهای تولید محصولات رقابتی در سطح جهان و بهره‌وری اقتصادها ارائه می‌دهند.

براساس این گزارش، توان رقابت اقتصاد برگرفته از سه رکن است:

۱. نیازمندی‌های اساسی که کلید رقابت اقتصادهای مبتنی بر منابع است.

۲. تقویت‌کننده‌های کارایی که کلید رقابت اقتصادهای مبتنی بر کارایی است.

۳. نوآوری که کلید رقابت اقتصادهای مبتنی بر خلاقیت است.

۱. ما باید به ایجاد مزیت‌های رقابتی توجه کنیم. سیاست‌گذاری تولیدمحور، فرهنگ‌سازی برای مصرف تولید داخلی، ارتقای کیفیت تولیدات داخلی، نوآوری و ابتکار در ماشین‌ها، در محصولات، در مدیریت، در ساخت، این‌ها کارهایی است که باید انجام بگیرد. (بیانات معظم‌له در اجتماع کارگران کارخانجات تولیدی داروپخش،

در گزارش سال ۲۰۱۲-۲۰۱۱، رتبه ایران را در شاخص کلی رقابت و بهره‌وری اقتصاد جهان میان ۱۴۲ کشور جهان، ۶۲ اعلام کردند که در هریک از سه رکن به شرح زیر بود:

۱. رتبه ۵۱ در زمینه نیازمندی‌های اساسی رقابت‌پذیری.

۲. رتبه ۸۸ در زمینه تقویت‌کنندگان کارایی.

۳. رتبه ۸۳ در زمینه عوامل خلاقیت و انعطاف.

همان‌طور که مشاهده می‌کنید، وضع اقتصاد ایران در رکن اول بهتر است؛ یعنی در زیرشاخص‌هایی مانند محیط اقتصاد کلان و آموزش و بهداشت و نیز زیرساخت‌ها امتیاز مناسب‌تری دارد. این مسئله نشان می‌دهد که اقتصاد ما بیش از همه، با تکیه بر وفور و ارزانی منابع طبیعی خود در حال رقابت است، نه بر اساس کارایی یا نوآوری. براساس این گزارش، وضعیت رتبه ایران با توجه به سه عامل ظرفیت نوآوری و داشتن مهندسان و دانشمندان ملی و سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر در مقایسه با کشورهای نمونه زیر، از میان ۱۴۲ کشور جهان، بدین شرح استخراج شده است:

رتبه ایران در میان سایر کشورهای جهان			کشور
سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر	دانش مهندسان و دانشمندان ملی	ظرفیت نوآوری	
۸۲	۸۹	۷۱	ترکیه
۷۷	۹۱	۷۸	رومانی
۴۱	۱۱۳	۸۳	مصر
۶۲	۱۰۴	۹۲	اردن
۷۱	۱۰۶	۹۵	فیلیپین
۷	۱۰۲	۱۱۷	بحرین
۵۷	۱۰۱	۸۹	متوسط
۱۳۳	۳۷	۶۷	ایران

منبع: The Global Competitiveness Report 2011-2012- World Economic Forum

همان‌گونه که در جدول فوق مشاهده می‌کنید، باوجود اینکه درزمینه ظرفیت نوآوری کشور و دسترسی به نیروهای مهندسی و دانشمند در رتبه خوبی قرار داریم، وضعیت فعالیت‌های سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر اصلاً مطلوب نیست و در رتبه بسیار پایینی قرار داریم. این موضوع بیانگر ضرورت تغییر رویکردها و سیاست‌گذاری‌ها در حوزه تأمین مالی طرح‌های نوآوری و کارآفرینانه، میان مدیران و مسئولان اقتصادی است.

سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر که از آن با عنوان‌های «سرمایه‌گذاری جسورانه» یا «سرمایه‌گذاری کارآفرینی» و حتی «سرمایه‌گذاری خطرپذیر» نیز نام می‌برند، عبارت است از تأمین سرمایه لازم برای شرکت‌ها و کسب‌وکارهای نوآور و کارآفرین که مستعد جهش و رشد ارزش و البته ریسک فراوانی است. این شرکت‌ها در مراحل ابتدایی رشد و تکامل اقتصادی خود، نیاز توجه سرمایه‌گذارانی است که با ارزیابی موشکافانه^۱ خود، شکاف سرمایه و کمبود نقدینگی شرکت‌های کارآفرین را جبران می‌کنند و در گروه سهام‌داران آن‌ها قرار می‌گیرند. سرمایه‌گذار ریسک‌پذیر با مدیریت فعالانه و برنامه‌ریزی در توسعه مدل‌های راهبردی، در کسب‌وکار هدف و ارزش افزوده و افزایش قیمت سهام این شرکت‌ها نقش مهمی ایفا می‌کند.

رونق و توسعه فعالیت‌های سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر موتور محرکه و محور اصلی رشد محصولات جدید و نوآوری در عرصه فناوری است. کتاب پاداش ریسک را با هدف تبیین و آشنایی با صنعت کارآمد سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر و به‌عنوان مرجعی برای دانشجویان، محققان و پژوهشگران، کارآفرینان، سرمایه‌گذاران، مشاوران سرمایه‌گذاری، شرکت‌های تأمین سرمایه، بانک‌ها و صندوق‌های سرمایه‌گذاری، کارگزاران، وکلای حقوقی و مدیران دولتی و خصوصی و شرکت‌های تولیدی و خدماتی داخلی و خارجی، به‌منظور آموزش و فرهنگ‌سازی نگارش و در هشت فصل

تهیه کرده‌ایم. آنچه در ادامه می‌خوانید، گریزی اجمالی است بر آنچه در فصول هشت‌گانه کتاب بدان همت گماشته‌ایم:

فصل اول با عنوان «آشنایی اجمالی با سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر»، شامل مقدمه و مرور تاریخی شکل‌گیری و وضعیت مناسب کشور ما در بهره‌برداری از سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر است. در ادامه، به تشریح طبقه‌بندی شرکت‌های سرمایه‌پذیر و معرفی سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر و ویژگی‌ها و نیز آثار اقتصادی آن در توسعه اقتصادی و افزایش ضریب اشتغال مولد و ایجاد فرصت‌های اشتغالی نوین برای نخبگان علمی و فناوری پرداخته‌ایم. همچنین، به مباحثی همچون انواع سرمایه‌گذاران ریسک‌پذیر، فرایند عملیاتی سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر، سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر و نوآوری و توسعه فناوری و در پایان فصل اول نیز به چند تجربه جهانی از سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر در صنایع نفت و گاز و پتروشیمی پرداخته‌ایم.

فصل دوم «مباحث کاربردی و مستندات اجرایی» نام دارد. در این فصل، به بیان روش‌های تنوع‌بخشی سرمایه‌گذاری، تحلیل و ارزیابی ریسک در سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر، روش‌های تعیین نسبت‌های مشارکت، مسائل حقوقی و قراردادی، شیوه ارزیابی جامع و موشکافانه یا ممیزی طرح، ارزش‌گذاری شرکت یا طرح، طرح‌ریزی ساختار اجرایی و راه‌اندازی اولیه، نحوه مدیریت صندوق ریسک‌پذیر، شیوه‌های خروج از شرکت سرمایه‌پذیر، آشنایی با گزارش سرمایه‌گذاری توسط مدیران، چگونگی تهیه آیین‌نامه اجرایی در صندوق سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر، آشنایی با سازمان کار صندوق سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر و برنامه آموزش دوره سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر پرداخته‌ایم.

فصل سوم با عنوان «حمایت‌های سازمانی از سرمایه‌گذاری در فناوری‌های جدید (نقش مؤسسه‌های سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر در کشورهای در حال توسعه)»، به ذکر چگونگی تأمین مالی طرح‌های ایجاد و توسعه فناوری داخلی، تأمین مالی مؤسسات جدید فناوری‌محور و مؤسسات با فناوری پیشرفته، روند تغییرات سرمایه‌گذاری‌های ریسک‌پذیر، بررسی وضعیت سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر در آسیای در حال توسعه و شاخص توسعه در صنعت سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر اختصاص یافته است.

فصل چهارم «جهانی‌شدن صنعت سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر (نمونه‌های کشورهای تایوان و ژاپن)» نام دارد که در آن، به‌طور مبسوط، جهانی‌شدن، ساختار حاکمیتی، پیاده‌سازی سازمانی سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر و نقش حکومت و قوانین و مقررات و آثار اقتصادی آن‌را در این کشورها تحلیل و بررسی کرده‌ایم.

فصل پنجم با عنوان «زیرساخت‌های حقوقی بازار سرمایه برای سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر» به مطالعه بازار سرمایه ایران اختصاص یافته است. در این فصل، به قوانین و مقررات بازار سرمایه، انواع اوراق، نحوه ثبت و عرضه سهام در بورس و فرابورس، انواع نهادهای سرمایه‌گذاری و بسترهای بازار سرمایه برای استفاده شرکت‌های سرمایه‌گذار ریسک‌پذیر از خدمات مالی و مکانیسم‌های خروج در این بازار اشاره کرده‌ایم.

فصل ششم به تشریح مدل پیشنهادی حمایت دولت از سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر توسط بازار سرمایه ایران پرداخته است. در این فصل، معایب و مشکلات پیش روی سیاست‌های فعلی و گزیده‌ای از مزایای استفاده از سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر و معایب استفاده از الگوی فعلی سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر توسط دولت را تحلیل کرده و در پایان، یک مدل حمایتی اجرashدنی توسط دولت را پیشنهاد داده‌ایم.

فصل هفتم موضوع این فصل با عنوان «راهنمای توافق‌نامه اعلام شرایط سرمایه‌گذاری»، تعمق و کنکاش در زمینه توافقات میان سرمایه‌گذاران ریسک‌پذیر و چارچوب مذاکراتی است که به عقد قرارداد مشارکت و معامله متقابل منجر می‌شود. در این فصل، نوع سهام، ارزش‌گذاری، تقسیم سود، حقوق و ترجیحات به‌داشت نقدینگی، حق فروش و بازخرید، حق تبدیل سهام، درصد سهام و... را به‌صورت مفصل بررسی و تقدیم مخاطبان و خوانندگان کرده‌ایم.

فصل هشتم با عنوان «نمونه مهم‌ترین قراردادهای حقوقی سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر»، اصلی‌ترین قراردادهای مورد استفاده در این صنعت را به‌صورت کاملاً کاربردی و برای استفاده موسسات و شرکت‌های سرمایه‌گذاری ارائه می‌دهد. این نمونه قراردادها به بسیاری از شرکت‌ها و اشخاصی که به همکاری با شرکت‌ها و اشخاص در

قالب شرکت مایل هستند، کمک خواهد کرد که قراردادها و تفاهم‌نامه‌ها و مدارک متممی ایجاد کنند که حاوی ملاحظات ترجیحی یا حقوق ممتاز و ویژه‌ای برای طرف مقابل است؛ برای مثال بسیاری از سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی و حتی شرکا و مدیران آن‌ها مایل‌اند از قراردادهایی که به حمایت بیشتر آنان از دارایی و حق مالکیت و در اختیار داشتن کنترل بیشتر بر شرکت منجر می‌شود، استفاده کنند. این قراردادها عبارت است از:

۱. نمونه قرارداد حفظ اطلاعات محرمانه (عدم افشا).

۲. نمونه توافق‌نامه شرایط سرمایه‌گذاری.

۳. فراخوان عرضه خصوصی سرمایه‌گذاری.

۴. قرارداد اشتراک.

۵. مشارکت‌نامه سرمایه‌گذاری.

۶. پیمان مدیریت.

۷. قرارداد انجام مطالعات جامع و روش‌نامه.

۸. قرارداد امانی اوراق مالی بهادار نزد کارگزار بانکی.

در پایان اضافه می‌کنیم خوانندگان فرهیخته به‌خوبی آگاه‌اند که کتابی با چنان گستردگی تنوع و کاربردی در زمینه سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر ممکن نیست از اشتباه و کاستی مبرا باشد. انتظار داریم که استادان، دانش‌پیشگان، صاحب‌نظران، پژوهشگران و دست‌اندرکاران حوزه سیاست‌گذاری بازارها و نهادهای مالی کشور این نقایص را با دید تیزبین خود دریابند و ما را از این اشتباهات آگاه سازند که آن‌ها را اصلاح کنیم. به این دلیل، برای انعکاس دیدگاه‌ها و پیشنهادها و انتقادهای خود می‌توانید با آدرس پست الکترونیک Info@padashrisk.ir مکاتبه کنید. از آن دسته علاقه‌مندانی که مایل‌اند کاربرگ‌های کاربردی و فایل‌ها و مستندات آموزشی را در اختیار داشته باشند، درخواست می‌کنیم به پایگاه الکترونیک این کتاب، با نام www.padashrisk.ir مراجعه کنند.

مقدمه

نیل به پیشرفت و توسعه اقتصادی، به شناخت دقیق و عالمانه عوامل اقتصادی و اجتماعی توسعه و فرهنگ سازی مناسب و فایده مندی روش ها و حاکمیت ضوابط و نیز تعریف دقیق مقررات و دستورالعمل ها در این باره بستگی دارد. ساده اندیشی است که تحقق توسعه و پیشرفت اقتصادی را به بیان اهمیت برخی عوامل و زمینه ها منحصر کرده و برنامه مدون و نقشه راه عالمانه ای را در این چرخه دنبال نکنیم و از تجارب موفق در این زمینه مهم غافل باشیم. اقتصاد ایران به دلیل برخورداری از درآمدهای نفتی سرشار، به اقتصادی رانته تبدیل شده است. بنابراین، به هم ریختن این ساختار و فرهنگ مرتبط به راحتی میسر نیست و بدون جراحی عمیق و برنامه ریزی جامع و منسجم و نظارت دقیق، در مسیر سلامت قرار نخواهد گرفت. طی سال های اخیر «نوآوری و شکوفایی»، «همت و کار مضاعف»، «جهاد اقتصادی» و «تولید و سرمایه ملی»، موضوعاتی اقتصادی است که مقام معظم رهبری به آن ها تأکید کرده اند. چنین توصیه هایی بیانگر اهمیت فعالیت مضاعف در رشد و بالندگی اقتصاد ملی و تولیدات نوآورانه از سوی فعالان بخش تولید و خدمات است. اما، بر کارگزاران نظام نیز واجب است که در جهت اجرایی ساختن این شعارها و منویات، برنامه و نقشه راه عملی و متناسبی با واقعیت های موجود ارائه دهند. رشد شاخصه های علمی و فناوری کشور، بر

بازتعریف ساختارهای اقتصادی جدید و براساس اقتصاد دانایی‌محور مبتنی است. از این رهگذر، می‌توان سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر را در زمره فعالیت‌هایی دانست که در رشد کمی و کیفی تولیدات دانش‌بنیان و کارآفرینی ملی و بین‌المللی اثری مستقیم دارد.

اکنون که بسترهای مناسب در زمینه شکل‌گیری صنعت پویای سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر در ایران، یک‌به‌یک در حال شکل‌گیری است و متولیان قانون‌گذاری و مسئولان اجرایی به آن توجه کرده‌اند، نگارش و ارائه این نوع کتاب‌ها، عملاً نقش نهادها و حلقه‌های متغیره، فرایندهای تصمیم‌گیری عالمانه، معیارها و موازین ممیزی دقیق، بررسی و ارسای علمی درخواست‌ها، فرایند تأمین مالی مسیر توسعه و پیشرفت اقتصادی و اجتماعی را معرفی می‌کند و استانداردهای لازم را آموزش می‌دهد. همچنین، میان کارآفرینان و سرمایه‌گذاران علاقه‌مند به این حوزه، روحیه تلاش و کار بیشتر را چند برابر خواهد کرد. البته شاید به سبب شباهت‌های بسیاری که در این نوع سرمایه‌گذاری با سرمایه‌گذاری سنتی و معارف کنونی در کشور مشاهده می‌شود، نتوان به سادگی وجوه تمایز بین آن‌ها را بیان کرد؛ ولی بازار هدف، مکانیسم انتخاب شرکت‌ها، نحوه مدیریت و ارزش‌گذاری‌های دوره‌ای، استراتژی خروج و نحوه تقسیم منافع و مسئولیت‌ها از موضوعات بسیار مهمی است که در این کتاب، درباره سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر، آن‌را به‌طور جدی و تخصصی بررسی کرده‌ایم. شاید یکی از برکاتی که در سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر نهفته است، رسواس تصمیم‌گیران این حوزه در انتخاب ارزشمندترین و بهترین طرح‌های اقتصادی از بین سایر طرح‌ها باشد. بدیهی است آینده‌نگری خاصی در گزینش این شرکت‌ها و نوع فعالیت‌ها مشهود است.

مطالب فصول مختلف را در این کتاب، به زبانی ساده و مفهوم‌های انواع مخاطبان مبتدی تا حرفه‌ای تهیه و تنظیم کرده‌ایم و امیدواریم گامی عملی و راهگشا برای سایر فعالیت‌های علمی برجسته در این حوزه برداشته باشیم؛ زیرا معرفی جوانب مدیریت فعالانه و حرفه‌ای موجود در سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر، به اعتقاد ما الگویی است برای مدیران سایر حوزه‌های سرمایه‌گذاری که به حرفه‌ای شدن تمایل دارند.

یکی از ویژگی‌های برجسته این کتاب که در فصل‌های پایانی به آن پرداخته‌ایم، بومی‌سازی و توجه‌داشتن به محتوایی هماهنگ با اقتصاد اسلامی و قوانین و مقررات کشور است. به اذعان و اقرار بسیاری از اهل فن و نظر، سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر در سطح مالی محدود، الگویی مناسب برای فعالیت‌های سرمایه‌گذاری پنگاه‌ها و نهادهای مالی سرمایه‌گذار است. توسعه ابزارهای مالی نوآورانه منطبق با آموزه‌های شرعی و فعالیت‌های بخش حقیقی اقتصاد، از اهدافی است که اگر بر طراحی و اجرای آن توفیق یابیم، می‌توانیم مخاطرات سرمایه‌گذاری را به حداقل رسانیم.

حمایت نهادینه از این نوع فعالیت‌ها و نهادها و سازوکارها، همان‌طور که در ابتدا اشاره کردیم، مستلزم توجه همه مسئولان امر به این موضوع است. برای فراگیرشدن بیشتر و توسعه سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر در سطح کشور و استان‌های مختلف، پیشنهادهایی را به‌طور مختصر بیان می‌کنیم:

۱. توجه ویژه برنامه‌ریزان کلان اقتصادی کشور به نقش حیاتی نهادهای سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر، در تکمیل زنجیره خلق ارزش و توسعه اقتصادی کشور.

۲. توجه رسانه‌های عمومی، به ویژه صداوسیما، به سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر و ترویج مکانیسم فعالیت‌های اجرایی و آثار سودمند آن در جامعه کارآفرینی و نیز معرفی تجارب موفق در این زمینه.

۳. اعطای معافیت‌ها و تسهیلات مالیاتی خاص به سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر.

۴. تدوین قوانین حمایت از مالکیت معنوی و سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر.

۵. گسترش دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت و کارگاه‌های عملی آشنایی با سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر.

۶. توجه بانک‌های کشور به نقش حیاتی نهادهای فعال در زمینه گسترش تأمین مالی ریسک‌پذیر و مشارکت فعال بانک‌های تخصصی و توسعه‌ای و شرکت‌های وابسته به آن‌ها در این زمینه.

۷. گسترش بازارهای مالی و تسهیل در عرضه عمومی سهام شرکت‌هایی با پشتوانه سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر.

۸. آموزش سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر در سطح تکمیلی رشته‌های دانشگاهی، مانند مدیریت مالی و مدیریت کارآفرینی و MBA.
۹. حمایت بخش عمومی (دولت) از سرمایه‌گذاران بخش خصوصی (Private Equity) با اعطای تسهیلات و صدور ضمانت‌نامه و خطوط اعتبار بانکی و بیمه و
۱۰. ایجاد امکان شبکه‌سازی ارتباطات علمی و تجاری میان اعضای انجمن‌های سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر و صندوق‌های پژوهش و فناوری و شرکت‌های وابسته از صندوق‌های ریسک‌پذیر در سایر کشورها.

دکتر حسین عیوضلو